

Posiedzenie Prezydium Zarządu Głównego SBP

25 października 2022 r. online

W posiedzeniu, które odbyło się online na platformie ClickMeeting uczestniczyli członkowie Prezydium Zarządu Głównego SBP: Barbara Budyńska, Bożena Chlebicka-Abramowicz, Anna Godowska, Joanna Potęga, Marzena Przybysz, Jerzy Woźniakiewicz oraz Małgorzata Dargiel-Kowalska (Biuro ZG SBP), Marta Lach (Biuro ZG SBP), Mariusz Próchnicki (Biuro ZG SBP), Magdalena Rowińska (GKR), Aldona Zawalkiewicz (Biuro ZG SBP).

Spotkanie prowadziła dr Barbara Budyńska, Przewodnicząca SBP.

Porządek obrad obejmował następujące punkty:

1. Sytuacja finansowa SBP
2. Działalność Wydawnictwa Naukowego i Edukacyjnego SBP
3. Dyskusja

Porządek obrad został jednogłośnie przyjęty.

Ad. 1

Dr Barbara Budyńska poinformowała, że sytuacja gospodarcza, polityczna i społeczna wpływa na trudną sytuację finansową SBP. Rosną koszty związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem instytucji.

Prognozuje się, że przyszły rok będzie trudny dla bibliotek, co przełoży się na brak współpracy z SBP - biblioteki nie będą korzystać z oferty szkoleniowej i wydawniczej SBP ze względu na brak funduszy.

Aldona Zawalkiewicz - dyrektor Biura ZG SBP oraz Mariusz Próchnicki - główny księgowy przedstawili prezentację obrazującą sytuację finansową SBP od 2018 r. Poszczególne slajdy przedstawiały:

- Strukturę przychodów w latach 2018-2021
- Strukturę kosztów w latach 2018-2021
- Zestawienie kosztów i przychodów za okres I-IX 2021 i 2022
- Należności i zobowiązania do dnia 31.10.2022

Na przychody składa się: sprzedaż (książek, czasopism, plakatów TB, reklamy, e-publicacji); szkolenia (wpłaty uczestników); dofinansowania, dotacje, darowizny; wpłaty 1% dla OPP.

Suma przychodów w poszczególnych latach wynosiła:

2018 r. – 1 224 132,92 zł

2019 r. – 1 492 805,20 zł

2020 r. – 1 314 967,72 zł

2021 r. – 1 246 785,98 zł

Szczegółowo omówiono przychody z tytułu:

- dofinansowania książek i czasopism (w 2021 r. spadek o ponad 50% w porównaniu z 2020 r.)
- sprzedaży czasopism (spadek w 2021 r. w porównaniu z poprzednimi latami)
- sprzedaży książek (wzrost w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020, ale spadek w porównaniu z latami 2018-2019)
- sprzedaży szkoleń (wzrost w 2021 r. w porównaniu z latami 2018-2020)

Koszty obejmują: wynagrodzenia (pracownicy, zleceniobiorcy); czynsz; zużycie energii; zużycie materiałów biurowych; druk, skład, łamanie, korekty; opłaty pocztowe i kurierskie; usługi informatyczne, telefoniczne, transportowe i inne.

Koszty roczne w poszczególnych latach wynosiły:

2018 r. – 1 260 130,49 zł (strata 35 997,57 zł)

2019 r. – 1 476 261,39 zł (zysk 16 543,81 zł)

2020 r. – 1 280 547,29 zł (zysk 34 420,43 zł)

2021 r. – 1 317 198,05 zł (strata 70 412,07 zł)

W dalszej części zestawiono przychody i koszty w latach 2021 i 2022 (okres styczeń-wrzesień).

Spadek przychodów widoczny jest m.in. w sprzedaży książek (o 39%), sprzedaży czasopism (o 7%), dofinansowaniu czasopism (o 9%).

Wzrost przychodów obserwuje się m.in. w dofinansowaniu książek (o 184%), sprzedaży e-publikacji (o 62%), sprzedaży szkoleń (o 25%), dotacjach (o 9%).

W omawianym okresie znacznie wzrosły koszty druku (o 58%), zużycia energii (o 33%), usług telekomunikacyjnych (o 29%).

W 2021 r. w okresie I-IX odnotowano stratę w wysokości ok. 43 000 zł. W 2022 r. w analogicznym okresie strata wynosi ok. 60 000 zł.

W 2022 r. koszty stałe obejmują: umowy o pracę; umowy cywilnoprawne; czynsz; opłaty za energię; usługi pocztowe, telekomunikacyjne, informatyczne; podatki; koszty związane z wydawaniem czasopism (honoraria, przygotowanie, druk).

Poważnym problemem jest brak płynności finansowej, by w terminie pokrywać bieżące wydatki. Z tego powodu część zobowiązań wypłacana jest z opóźnieniem.

Ad. 2

Marta Lach - dyrektor Wydawnictwa Naukowego i Edukacyjnego SBP omówiła działalność wydawniczą. WNIĘ jest największą oficyną środowiska bibliotekarskiego w Polsce. W 2019 r. zmieniło nazwę z Wydawnictwo SBP na Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP. Od tego czasu widnieje w wykazie Ministra Edukacji i Nauki (wcześniej MNiSW) renomowanych punktowanych wydawców publikujących recenzowane monografie naukowe (80-100 punktów).

WNIĘ wydaje:

- dwa punktowane czasopisma naukowe: „Przegląd Biblioteczny” (od 1927 r.) – 70 punktów, „Zagadnienia Informacji Naukowej. Studia Informacyjne” (od 1962 r.) – 40 punktów
- dwa miesięczniki branżowe: „Bibliotekarz” (od 1929 r.), „Poradnik Bibliotekarza” (od 1949 r.)
- serie naukowe

Nauka-Dydaktyka-Praktyka

Literatura dla Dzieci i Młodzieży. Studia

Seria Historyczna

Komunikacja Społeczna i Media – Teoria, Metodologia, Praktyka

Na politykę wydawniczą wpływa Rada Naukowo-Programowa (powoływana przez ZG SBP na 4-letnią kadencję), Komitety Redakcyjne, Redakcje. Rada jest organem doradczym, opiniuje plany wydawnicze, ocenia działalność wydawniczą

W 2021 opracowano strategię wydawnictwa (do 2025 r.) – duży nacisk położono na działania promocyjne (obecnie newsletter wydawniczy dociera do ok. 8 tys. subskrybentów).

Wydawnictwo przyjmuje do publikacji tylko wcześniej niepublikowane i oryginalne prace. Zgłoszenie musi zawierać informację o źródle finansowania. Propozycje konsultowane są z Radą oraz Komitetem Redakcyjnym danej serii wydawniczej. Przy przyjmowaniu tekstów do publikacji bierze się również pod uwagę opinie recenzentów. Powoływany jest redaktor naukowy danego tomu, co gwarantuje wysoki poziom naukowy publikacji.

Dystrybucja odbywa się bezpośrednio przez Dział Sprzedaży Biura ZG SBP lub za pośrednictwem firmy Motyle Książkowe, która dalej dystrybuje tytuły do innych podmiotów. W przypadku sprzedaży czasopism korzystamy z większej liczby pośredników.

W dalszej części omówiono rentowność czasopism. W przypadku miesięczników branżowych zwraca uwagę spadek nakładów („Bibliotekarz” – z 1000 egz. w 2018 r. do 650 egz. w 2022 r.; „Poradnik Bibliotekarza” – z 2000 egz. w 2018 r. do 1150 egz. w 2022 r.). Honoraria redakcyjne pozostają na tym samym poziomie od 5 lat, podobnie koszty składu i łamania. Tendencja rosnąca widoczna jest przy kosztach druku. „Poradnik Bibliotekarza” otrzymuje dofinansowanie z programu MKiDN Czasopisma, dzięki temu rentowność wydania jednego numeru wynosi ok. 2000 zł (bez dotacji ponosilibyśmy stratę ok. 1000 zł). Trzeba jednak zauważyć, że rentowność systematycznie spada.

„Bibliotekarz” otrzymywał dofinansowanie z Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego. Niestety brak środków finansowych uniemożliwił Bibliotece wywiązanie się z porozumienia i otrzymywane wsparcie jest znacznie niższe niż zakładano, obecnie wsparcie finansowe do numeru Biblioteki na Koszykowej wynosi 1 000 zł. Czasopismo przynosi stratę w wysokości ok. 1900 zł (za numer).

Nakłady czasopism naukowych pozostają na tym samym poziomie, mają stałych prenumeratorów, dlatego nie podjęto decyzji o rezygnacji z wersji papierowych.

„Przegląd Biblioteczny” i ZIN objęte były programem MEiN Wsparcie czasopism naukowych. W 2022 r. otrzymały dofinansowanie w ramach programu Rozwój czasopism naukowych. SBP jest na etapie podpisywania umów, żadne środki z ministerstwa jeszcze nie wpłynęły.

Dzięki wcześniejszym dotacjom możliwe było:

- wydanie numerów specjalnych obu czasopism w wersji elektronicznej
- zakup platformy OJS, identyfikatorów DOI, systemu antyplagiatowego

Oba czasopisma naukowe są rentowne tylko w przypadku dofinansowania – bez dotacji przynosiłyby straty.

Podobnie wygląda kwestia rentowności książek. Przychody ze sprzedaży systematycznie maleją, dofinansowanie książek stało się kluczowym elementem rentowności Wydawnictwa.

Następnie Marta Lach przedstawiła przykładową kalkulację wydania książki – 15 arkuszy wydawniczych, format B-5, 256 stron, nakład 150 egz.

Na koszty wydania takiej publikacji składają się następujące pozycje:

- honorarium autorskie (wypłacane tylko w wyjątkowych przypadkach)
- redaktor prowadzący (często pracownik Wydawnictwa w ramach etatu)
- korekta językowa (500 zł – ryczałt)
- opracowanie techniczne, korekty (często pracownik Wydawnictwa w ramach etatu)
- opracowanie graficzne (honorarium 500 zł)
- recenzje (honorarium 500 zł)
- skład, łamanie, korekta (honorarium ok. 1200 zł)
- papier, druk, oprawa (faktura ok. 1600 zł)

Powyższe pokazuje, że koszty są ograniczane do minimum. Kalkulacja ceny książki – z dotacją 22 zł; bez dotacji 87 zł. Cena przyjęta do sprzedaży wynosi 39 zł. Przykład tej publikacji pokazuje, że działalność wydawnicza bez dotacji przestaje być dochodowa.

Przy podsumowaniu działalności wydawniczej Marta Lach zaapelowała do członków Prezydium ZG SBP o zgłaszanie propozycji dotyczących źródeł dofinansowań, jak również pomysłów na dalszą działalność Wydawnictwa.

Ad. 3

Przewodnicząca SBP otworzyła dyskusję.

Jerzy Woźniakiewicz podziękował za szczegółowe i precyzyjne przedstawienie sytuacji finansowej i wydawniczej. Poprosił o przygotowanie na spotkanie członków Zarządu Głównego SBP zestawienia najbardziej deficytowych segmentów działalności SBP oraz przynoszących największy zysk.

Odnosił się również do sprzedaży szkoleń organizowanych przez SBP. Spada zainteresowanie szkoleniami stacjonarnymi, co nie dziwi, przede wszystkim ze względu na wysokie koszty dojazdu. Zgłosił postulat decentralizacji stacjonarnej działalności szkoleniowej. Gdyby szkolenia stacjonarne odbywały się np. w miastach wojewódzkich zainteresowanie udziałem wzrosłoby wśród bibliotekarzy z okolic.

Kolejny temat poruszony przez Jerzego Woźniakiewicza dotyczył przekazywania części składek członkowskich do dyspozycji Zarządu Głównego SBP. Przychody z tego tytułu są znikome, wynoszą

poniżej 1%. W obecnej ciężkiej sytuacji finansowej jest to element, z którego nie należy rezygnować, jednak w przyszłości warto zastanowić się nad rezygnacją z przekazywania części składek do dyspozycji ZG SBP.

Następnie Jerzy Woźniakiewicz odniósł się do działalności wydawniczej. Zaproponował rozważenie możliwości wydawania miesięczników branżowych w formie jednej publikacji. Pozwoliłoby to na ograniczenie kosztów druku. Połączenie miesięczników mogłoby mieć charakter przejściowy, aby nie przekreślać długiej historii obu tytułów. Rozwiązanie takie powinno być poprzedzone dokładną analizą prognozowanych zysków.

W odpowiedzi Marta Lach wyjaśniła, że ze względu na ministerialną dotację, jaką objęty jest „Poradnik Bibliotekarza” do końca 2023 r. nie ma możliwości wprowadzenia zmian w wydawaniu tego tytułu. Przedstawiła natomiast inną możliwość wprowadzenia oszczędności – wydawanie „Bibliotekarza” jako dwumiesięcznika (wprowadzenie numerów łączonych – 1-2, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10, 11-12). Takie rozwiązania były już stosowane w powojennej historii tego czasopisma, miały charakter przejściowy i mimo problemów finansowych pozwoliły na utrzymanie tytułu.

Kolejną propozycją zgłoszoną przez Jerzego Woźniakiewicza było przeprowadzenie anonimowego badania wśród bibliotekarzy dotyczącego oczekiwań w zakresie publikacji SBP.

W odpowiedzi dr Barbara Budyńska i Aldona Zawalkiewicz poinformowały, że takie badania były już prowadzone. Z ich analiz wynika, że bibliotekarze znają ofertę wydawniczą, wysoko ją oceniają, ale korzystają z niej incydentalnie.

Na zakończenie dyskusji członkowie Prezydium ZG SBP poprosili o przesłanie zaprezentowanych zestawień dotyczących sytuacji finansowej SBP członkom Zarządu Głównego, aby mogli przygotować się do dyskusji podczas spotkania w dn. 28 października 2022 r. Biuro ZG SBP roześle materiały.

Przewodnicząca SBP zakończyła spotkanie.